Om mansnamnet *Nasi* (eller möjligen *Næsi*) se Sö 200. *Anundr* är ett i runinskrifterna tämligen vanligt namn. Ristaren har varit tveksam, huruvida han skulle beteckna den första vokalen med **a** eller **o** — förmodligen hade han sett båda tecknen använda i inskrifter —, och han har för säkerhets skull bestämt sig för dubbel beteckning.

Rhezelius har tydligt 28—38 **aonutraistu** med 33 **r** gemensam för båda orden. Läsningen i B 363 är ofullständig, men en supplering **aonutr** [**ra**]**istu** synes vara möjlig. 39 **s** är säkerligen första runan i ordet **stain** 'sten'. Efter detta ord torde inskriften ha innehållit ännu ett namn, subjekt till 40—45 **raisti**. Som objekt följer sedan 46—49 **stuþ**. I förbindelse med verbet 'resa' måste detta givetvis avse fsv. *stuþ*, f. 'stolpe, stöd, pelare', isl. *stoð*, f. 'støtte, stolpe'. Om Rhezelius' renritade teckning (F l 2) på denna punkt är riktig, skulle inskriften här ha haft ännu ett substantiv i bestämd form 46—51 **stuþini**, d. v. s. *stuðina* (ack. sg. fem.). Men då Rhezelius' andra teckning (F a 10: 1) och B 363 överensstämma i läsningen **stuþiþ**, måste åt denna ges vitsord. Men tolkningen av 50—51 **iþ** blir då helt oviss. (I yngre fsv. förekommer ordet *stuþ* även som neutrum, men detta är sekundärt och säkerligen sent. Det får därför icke tas i betraktande vid tolkningen av denna inskrift.)

I Upplandslagen (M 6: 2) förekommer uttrycket *will man rættæ sten ællr stuþ* »vill någon resa en sten eller en stolpe». Det är emellertid här av allt att döma fråga om husbygge. Och uttrycket kan därför näppeligen belysa ordets användning i runinskriften. Det intressanta i denna är, att uttrycket **raisti stuþ** förekommer tillsammans med **karþu staf** och **raistu s**[**tain**]. De måste allesammans avse en minnesvård och dess olika delar. Det är ur denna synpunkt beklagligt, att den i detta avseende ensamstående inskriften på U 849 aldrig har blivit läst i sin helhet.

Tolkningen av inskriftens sista runor, 52—56 **ishan** (eller: **aishan**), som stå i särskild slinga ovanför högra korsarmen, är helt oklar. De kunna även läsas i motsatt riktning: **nahsi** (eller: **nah sia**). Möjligen skulle man kunna antaga (*æftiʀ*) *mag sinn* »efter sin frände», men detta skulle förutsätta två felläsningar, och kan därför icke bli något annat än en lös gissning.

850. Balingsta kyrka.

Litteratur: J. Rhezelius, F a 6 s. 219 n:r 263.
Avbildning: Rhezelius, teckning (i F l 2 n:r 76).

Omedelbart efter runstenen »Vti Wåkenhusdören» (U 849) har Rhezelius följande anteckning: »Den lilla widh K.dören är eij skriffven. synes alenast litet af figuren.» Fragmentet har han i F l 2 avbildat på samma sida som U 849. Det har funnits »widh K.dören», d. v. s. i närheten av dörren mellan vapenhuset och kyrkan.

Förmodligen är det samma runstensfragment, som avses med uppgiften i *Ransakningarna* (1672), att en runsten finnes »på gången in i Kyrkian».

851. Balingsta kyrka. Nu vid Vik.

Pl. 140.

Litteratur: D 1: 135. H. Hildebrand i ATS 2 (1869), s. 358; UFT h. 3 (1873), s. 14; O. v. Friesen, Runstenar i Uppland undersökta 1899—1901 (ATA), Anteckningar (UUB).
Äldre avbildningar: Dybeck a. a.; V. Gyllenskiöld, teckning (ATA); v. Friesen foto (ATA, UUB).

Runstenen står på en kulle 30 m. N om Viks slottsport.

Dybeck upptager i *Sverikes runurkunder* (h. 3, 1862) ett i Balingsta kyrka nyfunnet runstensfragment; det utgjorde »täckhäll till en fyrsidig fördjupning innantill i vapenhusets vestra

vägg ... Stenen är slät och till färgen mörkröd». I Beskrivningen till Geologiska kartbladet »Sigtuna» (1865) omtalas, att »i Balingsta kyrkas vapenhus» finnas »trenne runstensstycken, inmurade i fördjupningar å östra och vestra väggarne». Ett par år därefter (1867) uttogos stenarna ur vapenhusväggen. Det största stycket fördes till Vik och restes på sin nuvarande plats. I *UFT* h. 3 (1873) meddelas: »Vid samma tillfälle uttogos äfven åtskilliga fragment af runstenen ur vapenhusväggen, deribland äfven den nedan afbildade stenen med tvänne djur ... Det största stycket är upprest på en höjd invid slottet.» De mindre styckena av samma sten, som här omtalas, synas icke ha blivit bevarade; i varje fall ha de icke kunnat återfinnas varken vid Balingsta kyrka eller vid Viks slott. Stenen med de båda springande djuren har icke varit en del av samma runsten som U 851.

Röd sandsten. Höjd 1,04 m., bredd 0,74 m. Stenen är ristad på båda sidor. Men endast den ena sidan (A) har runinskrift; den andra (B) endast ornament. Fragmentet utgöres av nedre delen av en runsten, som dock även är skadad på båda sidorna; särskilt har av A-sidans inskrift mycket gått förlorat utefter h. sidan och upptill. Ytan är jämn. Stenen har varit mycket skickligt ristad, med en intressant ornamentik. Den är i stort sett väl bevarad. Baksidans ristning är dock ganska sliten på högra sidan.

Inskrift:

uani · auk · siriþ ... a · yftʀ · ernfriþi · auk · fryg ...
5 10 15 20 25 30

Vani(?) *ok Sigrið ... [þenn]a æftiʀ Ærnfriði ok Frøy- ...*

»Vane(?) och Sigrid ... denna efter Ärnfrid och Frö- ...»

Till läsningen: Vid inskriftens början intet sk. Alla **a**- och **n**-runor ha ensidiga bst. 9 **i** är icke stunget; icke heller 11 **i**. 14 **y** är tydligt stunget; likaså 18 **e**, 31 **y** och 32 **g**. Stenen är skadad i v. kanten; av bst i 17 **ʀ** återstå därför endast svaga spår.

För Dybeck var endast den vänstra delen av sidan A åtkomlig. Han har därför endast läst runorna 1—3 och 19—28. — v. Friesen: Ovisst om 32 **k** är stunget.

Mansnamnet **uani** förekommer även på runstenen vid Balingsta prästgård (U 854), men är f. ö. okänt såväl i runinskrifterna som i det nordiska medeltidsmaterialet. I en skattelängd från Tönder hd i Sydjylland år 1543 förekommer ett *Vanne*, som i den danska namnordboken (*DGP*) sammanställes med fris. *Vanne* och fht. *Vano*. Inskrifternas **uani** kan återge ett *Vani*, ett *Vanni* eller ett *Væni*, vilketdera kan ej avgöras. Möjligen är namnet ursprungligen ett tillnamn, bestämd form av ett adjektiv, antingen *vanr* 'van' eller *vanr* 'utblottad, i saknad av ngt' eller *vænn* 'som ger gott hopp om sig, lovande; vacker'. Då namnet i varje fall är mycket sällsynt, förefaller det högst sannolikt, att det i de båda inskrifterna vid Balingsta kyrka avser samme person. Tyvärr äro båda inskrifterna fragmentariska, och särskilt är Vanes ställning till övriga personer som omtalas oklar. Den ena inskriften (U 854) omtalar, att Vane tillsammans med tre andra, som förmodligen varit hans bröder, har deltagit i resandet av en minnesvård över sin fader. Han bör då ha varit en relativt ung man. Den andra runstenen (U 851) är rest av Vane och Sigrid, sannolikt man och hustru. U 851 är sålunda av allt att döma yngre än U 854, kanske ett par årtionden yngre. Ornamentiken talar icke emot ett sådant antagande.

Det är då värt att beakta, att den yngre stenen U 851 är av sandsten och att den har varit inmurad i vapenhusets vägg. Man har även funnit andra sandstensfragment med ristning i vapenhusets väggar och på kyrkogården (U 852). Dessa stenar ha säkerligen ursprungligen varit resta på kyrkogården. De vittna om att här redan i slutet av 1000-talet har funnits en invigd gravplats, sannolikt också en enkel kyrka eller ett träkapell. Då sedermera det medeltida vapenhuset byggdes, ha de sönderslagna gravstenarna blivit använda som material i bygget. Det finns

all anledning att tro, att det i kyrkogårdens jord och i kyrkans murar kan finnas ytterligare rester av sådana tidiga kristna gravvårdar.

Om *Vani* (eller *Væni*) är ett sällsynt namn, så hör *Sigriðr* (*Sirið*) till vikingatidens oftast förekommande kvinnonamn. Om namnet *Ærnfrið(r)* se U 35 (där dock belägget från U 842 Hållberga, Dalby sn sannolikt bör utgå). — 29—32 **fryg** utgör början av ett namn, vars förled har varit *Frøy-* och vars efterled har börjat med *g*. Man kan ifrågasätta mansnamnet *Frøygæirr* och kvinnonamnen *Frøygærðr* och *Frøygunn*, vilka alla finnas belagda i runinskrifterna; men det är givetvis omöjligt att avgöra vilket.

852. Balingsta kyrka.

Litteratur: UFT h. 3 (1873), s. 15; Anteckningar av okänd omkr. 1870 (ATA); O. v. Friesen, Runstenar i Uppland undersökta 1899—1901 (ATA), Anteckningar (UUB).
Avbildning: Bläckteckning av okänd omkr. 1870 (ATA).

I några anteckningar av okänd, som ingått i R. Dybecks efterlämnade samlingar (ATA) avbildas (jämte U 851) några omkr. 1870 funna fragment av runstenar från Balingsta kyrka. Till teckningen lämnas följande upplysningar: »Förestående Runstensfragmenter äro funne dels i östra väggen af Balingsta Kyrkas vapenhus, dels några famnar utanför kyrkogårdsmuren, på östra sidan, vid gräfvandet af ett större afloppsdike. Dessa fragmenter bestå af 20 större och mindre stycken. De tyckas alla hafva tillhört samma runsten, af rödaktig sandsten, omkring 3 tum tjock.» Det största stycket var U 851, och »endast detta stycke torde hafva ristning å båda sidor. Flera af de mindre styckena äro icke ristade samt äro endast omkring $1^1/_2$ tum tjocka.» Att alla fragmenten skulle »hafva tillhört samma runsten», förefaller högst tvivelaktigt. Därom är emellertid numera svårt att döma, då de numera synas vara förkomna och man endast har den rätt ofullkomliga teckningen att hålla sig till.

Också i *UFT* h. 3 (1873) finnas uppgifter om fragmenten. Sedan uttagandet av U 851 ur vapenhusväggen år 1867 har omtalats, fortsätter framställningen: »Vid samma tillfälle uttogos äfven åtskilliga fragment af runstenen [U 851] ur vapenhusväggen, deribland äfven den nedan

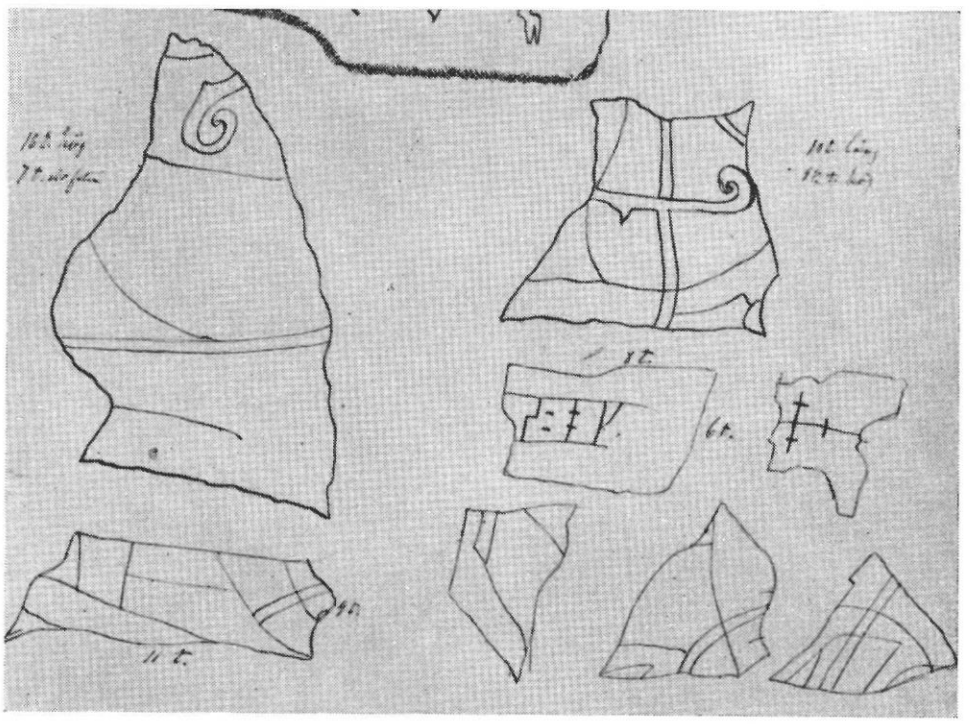

Fig. 329. U 852. Balingsta kyrka. Efter bläckteckning av okänd i ATA.